

Ανακοινωθέν των συνέδρων της 15ης Ευρωπαϊκής Διάσκεψης για το Άσυλο

Εμείς, 150 περίπου συνέδροι από 16 χώρες της Ευρώπης, συναντηθήκαμε στη Χίο και την Αθήνα, από 15 έως 20 Οκτωβρίου 2018, στο πλαίσιο της 15ης Ευρωπαϊκής Διάσκεψης για το Άσυλο. Η Διάσκεψη οργανώθηκε από το CCME και την Διακονική Υπηρεσία της Γερμανίας με το σύνθημα “πάνω απ’ όλα η αλληλεγγύη”.

Με βάση τις διαπιστώσεις και τις συζητήσεις προτρέπουμε:

- **να δοθεί ένα τέλος στο πείραμα των hotspots** και αναφορικά με τον τρόπο που υλοποιείται στην παρούσα χρονική συγκυρία (κέντρα υποδοχής και ταυτοποίησης στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου) και ως μελλοντική ευρωπαϊκή προοπτική στο πλαίσιο του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου
- **να μεταφερθούν άμεσα οι αιτούντες άσυλο από τα νησιά στην ενδοχώρα** και να βελτιωθούν άμεσα οι συνθήκες υποδοχής στα νησιά **με κοινή ευθύνη της Ελλάδας και της Ευρώπης**
- **να δοθεί ένα τέλος στην εξωτερικοποίηση της Ευρωπαϊκής πολιτικής ασύλου** και να ευοδωθεί η δημιουργία του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου με βάση υψηλά πρότυπα για την υποδοχή και την πρόσβαση στις διαδικασίες (ασύλου) **καθώς και πραγματική κατανομή ευθυνών μεταξύ των εταίρων**
- να θεσπισθούν **τρόποι ασφαλούς διέλευσης στην Ευρώπη για προστασία** και άλλους λόγους, π.χ για οικογενειακή επανένωση και οικονομική μετανάστευση

Το σκεπτικό:

Όταν βρεθήκαμε στη Χίο από 15 έως 17 Οκτωβρίου, συγκλονιστήκαμε από τις αναξιοπρεπείς και εξευτελιστικές συνθήκες διαμονής των προσφύγων στον καταυλισμό (κέντρο υποδοχής και ταυτοποίησης) της Βιάλ. Παράλληλα όμως παρατηρήσαμε με αυξημένη ανησυχία τις συνέπειες αυτής της κατάστασης πάνω στον τοπικό πληθυσμό που αισθάνεται ότι αφέθηκε μόνος του να διαχειρισθεί αυτή την κατάσταση μόνο και μόνο επειδή η Ελλάδα βρίσκεται στις παρυφές της Ευρώπης, γεγονός που οφείλουμε να υπενθυμίσουμε στην κοινή γνώμη της Ευρώπης.

Εκνευριστήκαμε όταν διαπιστώσαμε την εμφανή έλλειψη ξεκάθαρων αρμοδιοτήτων στα σύνορα μεταξύ των διαφορετικών αρχών, π.χ του EASO, της Frontex και των Ελληνικών αρχών τόσο στον τομέα της υποδοχής όσο και στις διαδικασίες ασύλου.

Αυτή η κατάσταση οδηγεί τους διάφορους εμπλεκόμενους φορείς να μην εναρμονίζονται με τον θεσμικό τους ρόλο ή να τον υπερβαίνουν. Δημιουργείται τοιουτοτρόπως ένα καθεστώς γενικευμένης ανευθυνότητας. Εντυπωσιαστήκαμε όταν ακούσαμε και μάθαμε για τις προσπάθειες του ελληνικού λαού, των εθελοντών, τοπικών και διεθνών φορέων να υποστηρίξουν τις γυναίκες, τους άντρες και τα παιδιά που φθάνουν στις ελληνικές ακτές αναζητώντας ασφάλεια και αξιοπρεπή ζωή.

Αυτή η κατάσταση στην Ελλάδα είναι το αποτέλεσμα μίας ευρωπαϊκής πολιτικής αποτροπής και παρεμβάσεων της Ένωσης και των κρατών μελών (πάνω στην Ελλάδα) σε διάφορα επίπεδα, π.χ μέσα από Ευρωπαϊκούς οργανισμούς όπως είναι η Frontex (Οργανισμός Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής) και το EASO (Ευρωπαϊκή

Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο): να κρατηθούν οι πρόσφυγες έξω ή στα σύνορα της Ευρώπης, προσέγγιση που θωρακίζεται από την υλοποίηση της Κοινής Δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας και τη λειτουργία των hotspots.

Πρακτικά, το καθεστώς του περιορισμού των ατόμων που φθάνουν στις συνοριακές περιοχές της Ευρώπης αναζητώντας προστασία υπονομεύει τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Οδηγεί στο τραύμα: αυτός είναι ο λόγος για πολλές απόπειρες αυτοκτονιών μέσα στα hotspots, για την επιδείνωση της υγείας των εγκλωβισμένων οι οποίοι δεν έχουν πρόσβαση σε συνθήκες βιοπορισμού, κατάλληλες ιατρικές υπηρεσίες και επαρκή εκπαίδευση. Όλα τα παραπάνω συνιστούν μία παραβίαση της φυσικής και ψυχολογικής ακεραιότητας των ατόμων που ζουν υπό συνθήκες εγκλωβισμού στους καταυλισμούς στα νησιά.

Με βάση αρκετές μελέτες και δημόσιες πρόσφατες δηλώσεις¹ του Συμβουλίου Ευρωπαϊκών Εκκλησιών/CEC, μπορούμε να υπογραμμίσουμε ότι η παραμονή μέσα σε καταυλισμούς για μεγάλα χρονικά διαστήματα έχει καταστροφικές συνέπειες πάνω στην ευζωία ενός ανθρώπου και ιδιαίτερος των παιδιών.

Ένας άλλος επιβαρυντικός παράγοντας είναι η εκ των πραγμάτων άνομη κατάσταση μέσα στα hotspots: σε πολλές περιπτώσεις δεν υπάρχει αποτελεσματική πρόσβαση στο άσυλο πάνω σε ευρωπαϊκό έδαφος εξαιτίας των διαδικασιών του “απαραδέκτου” στη βάση της υιοθέτησης της έννοιας της ασφαλούς τρίτης χώρας. Συχνά, αποφάσεις που βασίζονται πάνω σε αυτές τις διαδικασίες, χωρίς πρόσβαση σε νομική βοήθεια και δυνατότητα πραγματικής προσφυγής, επιδίδονται σε πρόσφυγες που δεν κατανοούν περί τίνος πρόκειται και οι οποίοι κινδυνεύουν με διαδοχικές απελάσεις.

Με βάση τα ανωτέρω και υπό το πρίσμα των κλιμακούμενων περιοριστικών πολιτικών ασύλου και συναφών πρακτικών, **επαναλαμβάνουμε το δικαίωμα όλων των ατόμων που αιτούνται διεθνή προστασία για πλήρη πρόσβαση σε ποιοτικές διαδικασίες παροχής ασύλου μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση ανεξαρτήτως των διαδρομών που ακολούθησαν για να βρεθούν μέσα σε ευρωπαϊκό έδαφος. Αυτές οι διαδικασίες πρέπει να συμπεριλάβουν το δικαίωμα στην οικογενειακή ζωή και την οικογενειακή συνένωση κατά τη διάρκεια και μετά τη διαδικασία ασύλου.**

Σε μία κατάσταση όπου διαπιστώνεται ότι τα κράτη μέλη που βρίσκονται στα εξωτερικά σύνορα της Ένωσης **αφέθηκαν μόνα τους** (να διαχειρίζονται την κρίση), επαναδιατυπώνουμε το όραμα να δοθεί προτεραιότητα σε θέματα αλληλεγγύης.

Η αλληλεγγύη και η κατανομή ευθυνών πρέπει να γίνουν κατανοητές **μέσα σε μία συνθήκη πραγμάτων όπου οι ισχυρότερες χώρες πρέπει να αναλάβουν μεγαλύτερα βάρη από τις ασθενέστερες και όπου η καθεμία συμβάλει στο μέτρο του δυνατού.**

Είμαστε πεπεισμένοι ότι αυτού του είδους η αλληλεγγύη θα οδηγήσει και πρακτικά σε ένα κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ποιοτικών διαδικασιών υποδοχής και ασύλου. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, πρέπει να γίνει αντιληπτός και βιώσιμος ο καθορισμός του κράτους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης παροχής ασύλου, με βάση και τους προσωπικούς δεσμούς και τις προτιμήσεις των αιτούντων άσυλο.

Διαπιστώσαμε επίσης με ανησυχία ορισμένες περιπτώσεις ποινικοποίησης πράξεων αλληλεγγύης ατόμων που συνέδραμαν πρόσφυγες που αναζήτησαν προστασία στα ελληνικά νησιά ή στην ενδοχώρα ή αλλού στην Ευρώπη. Για τον λόγο αυτό,

¹ http://www.ceceurope.org/wp-content/uploads/2018/07/GEN_PUB_O1_Public_Committee_Draft_Report_APPROVED_EN.pdf

επαναλαμβάνουμε την έκκληση να αποτραπεί η απειλή της ποινικοποίησης της ανθρωπιστικής βοήθειας για πρόσωπα που αναζητούν προστασία, ασφάλεια και αξιοπρέπεια, ανεξάρτητα από το νομικό τους καθεστώς καθώς επίσης και να προστατευθεί το νόμιμο δικαίωμα τους να διαμαρτύρονται κατά των απαράδεκτων συνθηκών διαβίωσης μέσα στους καταυλισμούς.

Ένα άλλο θέμα που ήταν θλιβερά επίκαιρο τις μέρες που βρεθήκαμε στην Ελλάδα, είναι το γεγονός των θανάτων μέσα στη θάλασσα εξαιτίας των ναυαγίων στο Αιγαίο, στη Μεσόγειο ή σε άλλα συνοριακά περάσματα στην Ευρώπη, ως αποτέλεσμα των παραπάνω πολιτικών (έλλειψη ασφαλούς διέλευσης). Το CEC (Συμβούλιο Ευρωπαϊκών Εκκλησιών) και το CCME κάθε χρόνο τον Ιούνιο οργανώνουν μία ημέρα μνήμης για τους ανθρώπους που έχασαν τη ζωή τους στην προσπάθεια να φθάσουν στην Ευρώπη. Οι σύνεδροι που παρευρεθήκαμε στη Διάσκεψη στη Χίο πήραμε μέρος σε μία τελετή μνήμης και περισυλλογής για τα θύματα των ναυαγίων αλλά και των ανθρώπων που βοήθησαν στις επιχειρήσεις διάσωσης στη θάλασσα και πρόσφατα χάθηκαν, με το σύνθημα και την υπόσχεση **“θα σε θυμάμαι πάντα”**.

Για τον λόγο αυτό συνεχίζουμε να ζητάμε να συνεχίσουν οι επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης στη θάλασσα καθώς και η ασφαλής αποβίβαση των διασωθέντων στο επόμενο ασφαλές λιμάνι, όπως προβλέπεται από το διεθνές ναυτικό δίκαιο.

Πάνω απ’ όλα όμως επαναλαμβάνουμε την ανάγκη να δημιουργηθούν ασφαλείς τρόποι διέλευσης στην Ευρώπη σαν συμπληρωματικές μορφές διεθνούς προστασίας. Το παράδειγμα μας δίνουν τα πιλοτικά προγράμματα των “ανθρωπιστικών διαδρόμων” που υλοποιούν οι προτεσταντικές και άλλες εκκλησίες στην Ανδόρα, το Βέλγιο, τη Γαλλία και την Ιταλία καθώς και το πρόγραμμα μετεγκατάστασης.

Έχουμε επίγνωση ότι οι προκλήσεις για τις Ευρωπαϊκές πολιτικές και πρακτικές προκειμένου να δημιουργηθεί μία φιλόξενη Ευρώπη, να γίνει σεβαστό το κράτος δικαίου και να αποτραπεί ο φόβος είναι πολλές. **Οι Εκκλησίες και η κοινωνία των πολιτών στην Ευρώπη θα συνεχίσουν να συνεισφέρουν στην αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων.**

Οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς Πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ. Προς Τιμόθεον, Β’ Επιστολή